GRADSKA BIBLIOTEKA „JURAJ ŠIŽGORIĆ" ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

Narodna Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU.
MALI OGLASNIK 20 RIJEČI DIN. 3.50
OGLASI PO SNIZ. TARIFI. —Priopćeno po retku D. 10

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEĐELJE
Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik. Telefon br. 47
Redakcija za članke i vijesti zatvara se dan prije izlaska redovitog broja.
Čekovni račun Poštanske Štedionice Zagreb br. 38.114

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.—
PRETPLATA MJESEČNO: 12 DINARA
INOSTRANSTVO D 20. - RUKOPISI SE NE VRACAJU.

GODINA III

ŠIBENIK, 28 MAJA 1935

BROJ 224

Približavanje Italije Njemačkoj

London 28 maja. — U vezi svog vanjskopolitičkog položaja, Italija je odlučila da revidira svoje odnose sa Njemačkom, tim više, što je iza g. Hitlerovog govora stvorena mogućnost za obostrani sporazum. Doznaje se usput da je g. Mussolini izjavio njemačkom ambasadoru u Rimu g. von Hasselu da je prihvatljiva ideja njemačke vlade za slučaj da bi austrijski nacional socijalisti svojom vlastitom snagom došli na vlast u Beču. Italija je naročito raspoložena ponudom Njemačke, da bi se za taj slučaj dosadašnja austrijsko—talijanska granica koja bi anschlussom postala njemačko—talijanskom granicom, potpuno demilitarizovala pod uslovima veoma povoljnim za Italiju.

Francuski memorandum o pitanju sankcija

Ženeva 28 maja. — Francuski memorandum o pitanju sankcija, koji uglavnom ima juridički karakter predlaže da se izradi protokol, koji će se podnijeti na potpis svim evropskim državama. Taj protokol predvidja obavezu svih potpisnica, da se u slučaju da Društvo naroda utvrdi neku povredu na štetu sigurnosti i održanja mira u Evropi moraju automatski odazvati naredjenjima Društva Naroda u svrhu zabrane izvoza, ratnog materijala, sirovina i ostalih proizvoda u državu koja je povrijedila ugovor. Provadjanje tih obaveza ima se osigurati regionalnim ili općim ugovorom.

Austrijska vojna sila

Beč 28 maja. — Kako se zvanično javlja reorganizacija u patriotskom frontu neumorno se provodi. Do toga je došlo sporazumom izmedju saveznog vodje patriotskog fronta i saveznog kancelara, koji vrši ulogu ministra vojnog. Veza izmedju generalnog sekretarijata patriotskog fronta i saveznog ministarstva za narodnu odbranu, podržava se preko jednog višeg oficira savezne vojske.

U saveznu se vojsku mogu primati samo oni mladići, koji pripadaju patriotskom frontu.

Lord Eden putuje u Beč

Beč 28 maja. — Javljaju iz Londona da će lord Eden još prije rimsko podunavske konferencije otputovati u Beč da se prorazgovori sa austrijskim i mađarskim državnicima. U Beču vlada za taj posjet veliki interes jer Eden važi kao veliki pristaša austrijske nezavisnosti.

Pogreb nekrunisanom kralju Arabije

Na groblju sela Morrisane—Churh u engleskoj grofiji Dorset bio je pokopan slavni engleski pukovnik Lawrence. Samo jednom malom krugu prijatelja i služb. osoba je bilo dopušteno prisustvovanje pogrebu

Princ od Istoka

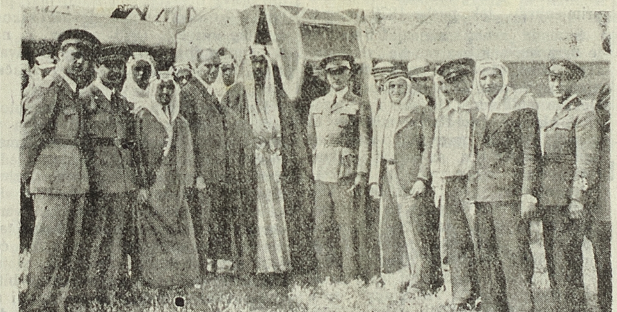

Sin kralja Ibn Sauda, prestolonasljednik Hedžasa, nalazi se momentalno u Rimu, gdje je posjetio sva važnija mjesta, a naša ga slika prikazuje na aerodromu. — Ovaj prinčev posjet Rimu ima veliko značenje u političkom odnosu Italije prema Abesiniji. Italija se vidljivo trudi zadržati Hedžasa na svojoj strani, jer bi tada imala odličan izlaz na Crveno more

Internacionalna auto-trka u Tripolisu

Caracciola iza pobjede na internacionalnoj auto-trci u Tripolisu. Naša slika prikazuje pobjednika pri primanju nagrade. Ljevo od njega guverner Tripolisa Balbo

JUGOSLAVIJA U ŽENEVI

U dobru se ne ponesi, u nesreći ne kloni. To je nauk naroda, plod velikog iskustva. U našem narodu živo je osjećanje za takvo životno pravilo. U politici ga po nekad zaboravimo i onda ispaštaju i političari, pa i narod u čije se ime pravi politika.

U decembru prošle godine u Zenevi je, u Društvu naroda, donesena jednoglasno rezolucija koja je shvaćena i protumačena kao osuda Mađarske za ubistvo Blaženopočivšeg Kralja Ujedinitelja. Činjenica nepobitna: dokazi svakog rada, upućivali su ljudsku savjest da za marseljski zločin pronadje krivce i odgovorne za ubistvo. Medjunarodni forum nepobitno autoriteta za ovu priliku, uputio je istragu put Mađarske. Otuda i tamo vodili su tragovi mrskog saučešća protivu života neimara Jugoslavije, vladara koji se je istrošio gradeći državu kroz ratove i borbu posvednevnu, da bi obezbjedio trajan mir na Balkanu i u svijetu. Naša je optužba bila potkrijepljena dokazima, ubjedljivim i neoborivim, da je ni diplomatski, ni politički manevri nisu mogli potisnuti. Mi smo tražili pravdu, pred svijetom koji vjeruje da je pravda izvor najotpornije snage kojom ljudi i narodi mogu da odole svakom nasrtaju na dostojanstvo čovjeka i države i izvojuju osjećanje sigurnosti. Mi smo u Zenevi otišli sa jednim velikim kreditom kompaktnosti i cjeline i služeći se njime razbili podmetanja krivaca i saučesnika i zloslutnika, koji su vjerovali da će smrću neumrlog Kralja razgrabiti i Njegovo djelo: našu državu. Nezaboravljeni prizor potištenosti, zbijenosti i prisnosti sa kojom je cijeli narod, od Triglava do Gjevdjelije, od Jadrana do Timoka i Stare planine, ožalio i oplakao svoga vodju, pred licem cijelog svijeta bio je živi dokaz koliko smo se saživjeli u jedno i koliko smo kadri da očuvamo tekovine koje nam je Ujedinitelj ostavio. I u bolu smo zadivili svijet. I potišteni osvojili smo pravo na kaznu vinovnika, jer smo u toj odmazdi tražili garanciju za spokojstvo svoje i umirenje našega naroda i našega življa. A kad je Ženeva u uvijenoj formi, dokazala i objavila da je i Mađarska kriva za ubistvo našega vladara, nesrećnici, mi smo se zadovoljili i takvom odlukom. Slavenska duša sposobna je da pati i za sebe i zbog drugoga. I mi smo tim putem pošli... Mi smo onda pogriješili. Nas je odluka u Ženevi zadovoljila samo kao uvod u istragu. Mi smo u toj odluci gledali svršeni čin izvršne optužnice protivu Mađarske, i više: gotov materijal za presudu u našu korist. I mi smo zaćutati i ostavili Evropu i cio svijet da proklamuje pravdu. Naše mirovanje nije značilo u svemu odobravanje: već povjerenje u Društvo naroda. Tako se treba i mora tumačiti naš stav i naše držanje poslije decembarske rezolucije u Ženevi. Od rezultata koje sadanje zasjedanje Društva Naroda bude objelodanilo, zavisiće da li ćemo biti i prevareni i razočarani u pravnu svijest Društva Naroda. Mi imamo prava da tražimo dosljednost međunarodnog foruma u osudi marseljskog zločina i dužnost da kažemo svakome i pred svima: da

Jugoslavija nije još dobila puno zadovoljenje za smrt Njenoga Vođe, niti su vinovnici zasluženim mjerama kažnjeni. Mi možemo mnogo da trpimo, jer smo svoju slobodu i svoju državu stekli u stradanju i strpljenju kroz žrtvu i samopregor, pa smo sposobni da i bolov bez prebola podnesemo, a da životnu snagu ne izgubimo, ali svemu ima kraja. I ako mi dokonámo da treba sami pravdu da pribavljamo, onda će to biti početak svršetka i zato neće biti kriv Bálkan, već Ženeva. O tome dánas treba misliti i ne kriti raspoloženje našega naroda: koliko mu teško pada što još pravda nije zadovoljila i što marseljski zločin nije još dobio rasvjetljavajuće sankcije.

Mi smo u decembru poslje rezolucije Društva Naroda, objavili više nade, no što nam je taj akt uljevao vjeru. To danas događaji pokazuju. I zato imamo dužnost: da ukažemo na nužnu dosljednost međunarodnog foruma pri dovršenju postupka za osudu Mađarske za zločin od 9 oktobra.

Rad. T. Dimitrijević.

Progoni kršćana u Rusiji

Ženeva 28 maja. — Ženevski pretstavnici svih kršćanskih crkava ponovno su se obratili na Ligu Naroda upozorujući je na sistematsko proganjaje kršćana na području Sovjetske Rusije To proganjanje je posljedica komunističke samovolje koja se očituje u izjavi Stalina i zaključku komunističke partije o neumoljivom ratu protiv svake vjere,

Ta činjenica, upozoravaju pretstavnici, ne smije kod Lige Naroda ostati nezapažena niti je ostaviti ravnodušnom. Crkve ne mogu dozvoliti, da vlade onih zemalja, koje pripadaju Ligi Naroda, mirno gledaju kako se u Rusiji vrše nasilja nad kršćanima. Liga Naroda mora da vodi osobitog interesa o najsvetijim interesima religije. Dužnost je Lige Naroda da svim svojim članovima nametne bezuvjetnu obavezu, da na njihovom državnom području dozvoli slobodno naučavanje evanđelja i nesmetano vršenje vjerskih dužnosti.

Vatikan je energično protestirao u Berlinu zbog zabrane izlaženja službenog lista berlinske biskupije.

Kineska vlada poduzela je drakonske mjere da spriječi izvoz srebra iz zemlje tako dá je uvela smrtnu kaznu za svakoga koji bi iznosio srebro iz zemlje.

Komunisti u Portugaji vrše veliku propagandu u vojsci i mornarici. Posljednji puč spremalo je oko 500 oficira — komunista.

Američki ministar vanjskih poslová Hull je izjavio da se nalazimo na pragu trgovačkog i industrijskog preporoda i predložio je saziv svjetske privredne konferencije.

Najvažnije inostr. radio emisije

Utorak

17 *Bruxelles* Ploče („Trovatore od Verdia) — 21.40 *Wien* Operna glazba — 24 *Stuttgart* Bethovenova IX simfonija — 22.15 *Stokcholm* Laka i plesna glazba.

Srijeda

20.15 *Bucarešt* Veče solistá (vokalni i klavirski koncerat) — 21.30 *Hamburg* Djala Dabussija — 20.20 *Riga* Operne arije — 23.35 *Wien* Plesna glazba.

SUDBINA EVROPSKE DEMOKRATIJE

U majskom broju budimpeštanske revije „Századunk“ (Naše stoljeće) bivši univerzitetski profesor i istaknuti publicista Rusztem Vámbéry pretresa pitanje demokratije i slobode štampe. Ističe velike promjene u evropskom javnom mnjenju. „Pred dvije decenije su stalna geslâ ljudskog napretka bili demokratija, parlamentarizam, sloboda i ljudska prava, danas se polá Evrope oduševljavá idejom, da svaki avanturista, koji je svojom okretnosti ili ograničenosti svojih pristalica stekao oružanu snagu, ima pravo i sposobnost da neodlučnost mnogih miliona zamjeni svojom voljom“.

Pisac postavlja pitanje, da li tako kratak život prijeti slobodi, koja na istok od Rajne i na jug od Dunava nije baš omiljena. Dalje nastavlja da je uslov za slobodu riječi politička sloboda, koja je specijalan problem. Slobodu ne treba obrazložavati, treba obrazložiti, ograničenje slobode. „To nije prirodno stanje čovjeka da sjedi u zatvoru ili visi na vješalima“, veli Vámbéry s ironijom. Dalje navodi káko se ideja slobode ispoljava u razvitku filozofije i svoja izlaganja ilustrira duhovitim citatima. Tako spominje, da je engleski list „London Mercury“ još na kraju 17 vjeka imao na prvoj strani otštampano da će izlaziti dok ga vlasti ne zabrane.

Što se tiče slobode štampe, ona je izvojevana u Engleskoj i tamo je najbolje definisana. Prema toj definiciji slobodi štampe pripadá, da ne bude ograničavana nikakvim propisima i da se tačno odredi, kako se izvršuje štamparski delikt, dalje treba priznati pravno pravilo, dá zabrana lista nika da ne smije biti posljedica štamparskog delikta. Pisac ukratko iznosi razvitak štamparskog prava ná evropskom kontinentu. Između ostalog spominje, da je Napoleon III teoretski bio za slobodu štampe, pored svega toga su se u Francuskoj morala ukloniti 42 zakona. koji su pretstavljàli uzornu kolekciju ograničenja slobode štampe i bez cenzure. Kod Madžára je zakonom iz 1848 godine ukinuta cenzura na vječita vremena“, ali sloboda javnog mnjenja se počela primjenjivati tek poslje 1870 godine.

Sloboda javnog mnjenja i štampe je ograničavaná pozivanjem vlastodržaca na to, da imaju pravo da ocjenjuju isprávnost ili neispravnost ideja. Dok su sudbinom čovječanstva upravliali vladari „po Božjoj milosti“ ta misao je bila opravdana, ali danas kad vladajuća lica, pa najzad i diktatori povlače svoju moć iz tobožnje volje naroda, zvuči čudnovato kád pretendiraju na nepogrešivost u dozvoljavanju ideja, dakle na isključivo upravljanje nazorima masa, iz čije volje tobože proističe njihova moć. Ispravnost ili neisprávnost ideje nema objektivno mierilo, zbog toga se u Evropi ne može udariti zájednički temelj za ocjenjivanje ideja.

Oni koji su na vladi vrlo malo se brinu za logično ispitivanje svojih ideja, još nije bilo tirana, koji bi posumnjao u svoju nepogrešivost. Oni paze na javno mnjenje, ukoliko ugrožava njihovu moć. Mirâbeau je prije velike revolucije napisao, da ubiti čovjeka znači ubiti razumnog stvorâ, zabrana knjige znači ubijanje duha. Kad je dakle u svjetskom ratu ubijeno dvadeset milijona manje više razumnih lica, time je oštećen i ljudski razum, od čega Evropa još nije došla sebi, što dokazuju evropske diktature. „Danas je u velikom djelu Evrope rat našao utočište u politici i zove se diktatura. Sretstva su ista, kao i u svjetskom ratu. Možemo dakle bez opasnosti izraziti nadu, da je sadašnje robovànje duha prelazna pojava i da će poslije obnovljenja konsolidacije sloboda štampe opet biti nezavisna od vladine moći, bar tako kako je to bilo prije rata,

Pisac kasnije izražava mišljenje da se to ne može reći i o pritisku, koji na slobodu duha vrši štamparski kapital od onog vremena, kako je štampa na čitavom svijetu postala privredna institucija. Kapital vjeruje samo dobiti. Veći dio štampe ne samo da pripada velikokapitalističkim formacijama, kao Hearstova, Beaverbrookova, Rothermerova štampa, nego je u najtjesnijoj vezi s teškom industrijom. Kapitalizam i idealizam su medjutim dva suprotna pojma, zbog toga su u štampi samo minimalni izuzetci. I u državama gdje štampa nije politički ograničena vlasnik lista ili njegov ekonomski interes izdavača pretstavljaju skoro nesavladivu smetnju za slobodu štampe, koja je već nápustila front slobode i već nije svijesna kako je daleko otišla u tom svom bjegstvu. Ali vrate li se jednom normalne prilike, iskrsnuće pitanje, kako će se moći obezbijediti sloboda duha i slobodno širenje slobodne riječi uspješno protiv ispada državne moći i kapitala.

Autor dalje podvlači razvitak radija i spominje, da se u znatnom dijelu literature o pitanjima radija jedva pisalo o slobodi duha. Četrdesetgodišnja borba za slobodu štampane riječi je završena bar teoretski priznanjem slobode štampe, áli radio su prisvojili država i kapital i nikome nije ni palo na um da posumnja u opravdanost tog monopola. Što se tiče medjunarodnih odnosa radioemisije autor upozorava na preklamaciju slobode etera na pariskoj radiokonferenciji 1925 godine, kao i na to kako se traži ograničenje te nejasne slobode, ograničenje ekspanzivnog nacionalizma, kako je to najbolje predložio belgijski právnik Stenuit (Lá Radiophonie 1932). Vámbéri uz to primjećuje, da je komično kad treba obezbijediti slobodu riječi i širenja ideja samo u medjudržavnim odnosima, dok ugovorne stranke, države, na teritoriju sopstvenog suvereniteta slobodu duha ostavljaju njezinoj sudbini.

Vámbërg pak analizirá razvitak radio prava u evropskim zemljama, pri tom upozorava na čehoslovački zakon o radioemisiji iz 1923 godine i ná slobodu radija u Sjedinjenim Državama. Radio je davno prestigao značaj štampe.

Na kraju svog razmatranja autor razlikuje zadatke i postupak radija u diktatorskim i demokratskim zemljama. Podvlači da radio može postati sredstvo narodnog vaspitanjá samo u slučaju, da slobodu duha ne ograniči više nego što právo u normalno vrijeme ograničáva slobodu štampe. Ograničenje se ne smije bojati ni togà, da će radio izazvati buru u nekom sloju stanovništva. Isto táko će važno biti obezbijediti slobodu radioemisije i u nedržavnim odnosima, što treba podvući i zato, sto ne postoji efikasno sredstvo za spriječavanje neprijatne strane propagande. Pisac se nada, da će se u okviru Društva naroda razviti organ za osiguranje slobode duha u radiju u medjudržavnim odnosima.

Vámbérg najzad zaključuje da kad bi Montesquieu danas ponovo izradio nauku o podjeli državne moći u cilju obezbjedjenja lične slobode, u svoje kategorije bi mogao uvrstiti i zakonsko obezbjedjenje samostalnosti i nezavisnosti moći, koja širi ideje. Demokratski postupak sa strane vrhovne državne moći može se izgraditi samo na demokratskoj nezavisnosti aparatu. Uzalud je negdje na snazi demoratsko izborno pravo i uzalud je vlada odgovorna demokratskom narodnom pretstavništvu, ako centralna vlast tumači slobodu duha prema svojim potrebama.

Na kraju Vámbêri zaključuje, da će probudjeni narodi morati izvojevati i slobodu duha u radioemisiji, kao sve slobode uopće. Ironično dodaje dá bi Isus Hrist uzalud pokušavao u mađarskom radiju dá održi svoju propovjed na gori. Slobodna riječ ne može u Madžarskoj da se ispolji, jer samo ta slobodna riječ bi mogla stanovništvo osloboditi svakog zla, za koje može da zahvali samo „vlastodršcima násilja i ograničenim potomcima farìseja“.

Novogradnja sa dva konforna stana, u blizini nove gimnazije prodaje se radi selidbe. Cijena povoljna.

Traži se kuharica za restauraciju na na kupalištu „Jadrija“. Potrebno je zdravstveno uvjerenje.

Novinski papir prodaje se u tiskari E. Vitaliani. 10 kg. din. 25

Snabdjevanje i uzdržavanje škola

Zakon o narodnim školamá od 5 12 1929 godine stavio je u dužnost pojedinoj opcini brigu oko škola na njenom teritoriju. Bez svake sumnje išlo se zatim da škole budu dovoljno zaštićene u svemu onomu što jednoj školi kao kulturno vaspitnoj ustanovi doliči. Da ona to zaslužuje dokazuje nam njezin rad, zátim važnost i poštovanje koje su joj oduvijek svi kulturni narodi davali. Da li su sve škole sretne naišavši na ovu zakonsku blagodat, koju bi ljudi morali na nju primjenjivati, vidjećemo iz dalnjeg razlaganja.

Prema § 127 pomenutoga zakona Mj. školski odbor stavlja budžet za svoju školu Njega općina unosi u svoj budžet, ali njegov iznos prema svome nahođenju a u vezi i §§ poveća, snizi ili isti odobri. Koji su motivì što vode cijenjene općinske uprave i vijeće pri povećavanju (što se nikada nije dogodilo) snizavanju ili odobravanju istog iznosa (što je rijetkost prema tome dragocijenost) teško je ustanoviti ili bolje reći iznijeti. Svakako jedno i i drugo više puta pada na milost i nemilost onih koji neće ili ne znaju da cijene rad jedne škole. Priznajemo: danas su teška vremena, mali prihod općina, druga općinska izdavanja i stotinu drugih nedaća, ali osuđujemo i protestujemo protiv onih, koji pred školu stavljaju hiljadu drugih sitnica. Tu spadaju: egoistički pogledi ne same sebe tj. uži i širi krug opć. personala, lugari, glavari, druge seoske časti, nepotrebna putovanja it.d. it.d. Ne kaže se da je ovo protuzakonito, ali kada se može za mnoge stvari tražiti prema zakonu máksimum, pitamo: „Zašto se na škole traži zakonski minimum?“ Na pr.: Jedna dvorazredna škola sa cca 150 učenika ima svoj budžet cca 6000 din. Općina ga jednoslavno skreše na 1000 — 1500 din. Da li je tá svota dovoljna toj školi? Svakako nije. Ta možda joj ni lanjski budžet nije potpuno isplaćen. Možda ni šk. posluga nije plaćena za godinu dana, a i više: Zar i njoj ne treba živjeti? A da vidimo kakva je sama školska zgrada. Vanjski zidovi su sa šupljinama od cca 20 cm, inkart vanjski skoro sav opao, krov sa razbijenim ciglama, također prozori sa staklima, na vratima nema ključanica, kada kucaš ne možeš sam otvoriti dok se sa nutarnje strane ne makne kámen kojim su vrata zatisnuta. U dvoranama ispao štrop na 10 12 mjesta ili u površini od cca 6-8 m². Gledaš pod cm od daske do daske. I nehoteći dođe ti misao, kako je ovoj djeci i učitelju zimi kad pušu one hladne bure, i kada je temperatura — C⁰. — Dakle, ovo bi trebalo popraviti, urediti, a budžet par hiljada. Osim ovoga škola ima administrativni potrošak, ogrijev, bijeljenje i bojadisanje svake godine, siromašne đake it.d. Čitaoče daj promisli: da li je za sve ovo pristojno urediti dovoljno onih kao milost, nakon žalbe, dati par hiljada? I da se dobije ova svota učitelj mora toliko intervenisati, da to naprosto izgleda traženje milostinje.

Razmotrivši prednje dolazimo do uvjerenja: ovàkove škole ne mogu zadovoljiti zahtjeve koje se od njih s potpunim pravom traže.

Ovo moje izlaganje mnogi će krivo tumačiti i kao uvredljivo shvatiti, ali takvo u stvari nije. Svima nam se zajedno nameće pitanje: kako da riješimo naše škole ovih nedaća. Netko misli ovako, drugi onako. Moje je mišljenje jednostavno. Banovine bi morale preuzeti izdržavanje škola ili bi se, gdje je to moguće, od općinskih prireza moralo isplaćivati školske budžete. Na ovaj način izbjeglo bi se mnoge neugodnosti i izbjegavanje zakonskih §§.

D. M.

Laval se neće izjašnjavati o govoru Hitlera, već će jedino proučiti prijedloge koje mu je donio francuski poslanik u Francois Poncet.

Sokolski dom u Petrijevcima kod Osijeka izgorio je i šteta se cijeni na hiljadu dinara.

GRADSKE VIJESTI

Divljački ispad nekog lica

U nedjelju na noć neka nepoznata osoba (ili osobe?) iz nepoznatih i nepojmljivih razlogà srušila je statu-u crnca na vodoskoku u gradskom perivoju. Figura je slomljena u samom postolju. Ovaj vandalski gest naišao je na osudu i gnušenje cijeloga građanstva našeg grada. Policija je odmah povela istragu i naša je žarka želja, kao ustàlom i cjelog građanstva, da se ovaj divljak pronađe i primjerno kazni. Cijelo građanstvo trebalo bi da pomogne policiju u pronolaženju počinitelja ovoga djela, nebili se naš grad oslobodio od jednog takvog divljaka.

Pošta sa 24 sata zakašnjenja

Mi cjenimo napore mjerodavnih u ovdašnjoj pošti, koje su pokazali radi što bolje i pravilnije raspodjele pošte. Medjutim donosimo donji članak jednog građànina, obzirom da smo već nekoliko sličnih dobili u posljednjih 2—3 dana, a smatrajući da građani mogu i trebaju da ulože svoj glas po ovoj stvari.

Dok se umnožavaju i ubrzavaju veze izmedju gradova i to ne samo radi prometa putnika domaćih i stranih, već i radi bržeg prenosa dobara, a možda i pošte, to za Šibenik ovo pravilo ne vrijedi.

Do sada dijelila sĕ pošta triput dnevno, a sada od nazad nekoliko dana, da se udovolji potrebama bržeg dijeljenja pošte, dijeli se samo dva puta dnevno i to opet tako, da poštu primamo samo sa dvadesetčetiri sata zakašnjenja. Ne znamo i nemožemo dà dokučimo po kojem se kriteriju uredio ovaj novi raspored dijeljenja, jer jedino bi tumačenje moglo biti, da mi u Šibeniku hoćemo da budemo u svemu originalni i da ràdimo obratno od onoga, što radi čitav svijet.

Imamo, rekosmo, dva puta dijeljenje pošte i to rano ujutro, naime oko devet sati i opet poslije podne oko 5 sati. E sada evo zakašnjenja. Brzi voz iz Zagreba dolazi ujutro u 8.40 sati. Ova pošta ne dolazi u obzir za jutarnje dijeljenje pošte, već tek za ono poslijepodnevno. Ovu poštu mi dobivamo tek poslije podne oko pet sati. Dakle, poštu stiglu iz Zagreba ujutro dobivamo tek istoga dana uveče, a možemo da riješavamo tek sutradan ujutro, dakle sa puna dvadesetčetiri sata zakašnjenja.

Mi kao nestručnjaci u ovim poslovima ne usudjujemo se da dajemo savjete nego samo mislimo skromno za sebe, kào poslovni ljudi, koji imamo i moramo da imamo vezā sa vanjskim svijetom i kojima je stalo do brzog riješavanja poslova, jer ko zadnji dodje ne dobija ništa, dakle, mi nestručnjaci, ali skromni poslovni ljudi držimo, da bi za nàs dobro bilo, kad bi se ovakova podjela pošte promijenila. Kad nemože biti drukčije, neka ostane samo dvà put dnevno dijeljenje samo ono jutarnje dijeljenje nek za kasni za jedan sat, pâ neka zahvati i poštu, koja stiže brzim vozom u 8.40 sati i tako da ubrzamo samo utoliko naše veze sa svijetom, da može na pr. naš odgovor stići natrag u Zagreb baš onda, kad sa ovakovim dijeljenjem pošte mi tek dobivamo poštu.

Gospodine uredniče, najljepša Vam hvala na uvrštenju, ako nadjete za shodno dà uvrstite ovu skromnu želju, da i mi možemo da idemo uporedo sa ostalim svijetom, kad cio ostali tvrdoglavi svijet neće da ide zà nama, a onda držimo se za utjehu one, da pametniji popušta.

O ponašanju djece na javnim mjestima

Ponašanje djece naročito u posljednje vrijeme u našem je gradu takovo, da bi se o tome moralo najozbiljnije voditi ràčuna. Skoro svakog dana čuje se o nekom njihovom nevaspitanom postupku. Pred par dana jedan policajac bio je prinudjen da podnese prijavu protiv nekoliko njih zbog nepristojnog ponašanja i gađanja kamenjem. Nedavno se desilo da su neka djeca palila vatru u blizini jednog skladišta benzina i tu činila ràzne nepristojnosti. U subotu je jedan radnik doveo u našu redakciju jednu krvnički ubijenu lastavicu od strane neke razularene djece, koja se nisu uplašila njegovih opomena, nego su mu se cinički smijala.

Takve dječurlije ima nàročito mnogo na obali gdje njihovi bezobrazluci idu katkada predaleko. To se moglo dobro vidjet. predprošlog petka prigodom dolaska parobroda „Kumanovo“ kada se je jedna rulja adrapovca i gamena šibenskih skupila pred hotelom „Krka“ gdje su stranci sjedili, i svojim ponašanjem, neumjesnim vicevima i psovkama u mnogome pokvarili dobar utisak turistima, koga su oni inače imali o Šibeniku.

Ovakove i slične stvari nisu baš tako rijetke u našem gradu. Osim gore navedenih primjerà, moglo bi se reći još nekoliko, naročito u pogledu njihovog ponašanja prema ženskima. Sto je možda najžalosnije, medju ovom djecom ima i učenika, koji bez stida i straha nose djačke kape na glavama.

Sve ove stvàri trebale bi da nas primoraju da povedemo više računa o ponašanju te djece na ulici. U ovome bi trebalo naročito da prednjače mjerodavni faktori, i da strogim kaznama, možda i preko roditelja te djece, dovedu u sklad njihovo ponašanje sa osnovnim zahtjevima pristojnosti i vaspitanja. Ovo će biti u interesu našega grada, bilo u pogledu gradjana, bilo u pogledu stranaca.

SPORT

„Osvit“ - „Došk“ (Drniš) 1:0 (1:0)

U nedjelju je odigrana prva prvenstvena utakmica u Šibeniku između „Osvita“ i „Doška“ iz Drniša. Utakmica je završena minimalnom pobjedom domaćih, iako je prema terenskoj nadmoćnosti i prema situacijama pred golom trebala da završi sa najmanje 4:0 za „Osvit“. Utakmica je bila tipična prvenstvena: oštra ali ne gruba.

„Došk“ može biti zadovoljan sa ovim rezultatom. Igrati čitavo vrijeme sa deset igrača, na Osvitovom terenu i pred stranom publikom i biti pobijeđen sa svega 1:0, to se može smatrati kao jedan uspjeh. U samom početku igre u slučajnom sudaru povređen je Blašković, tako da je Došk igrao skoro cijelu utakmicu sa deset igrača. Gosti su inače dali dobar otpor, naročito u prvom poluvrijemenu kada su uspjeli da održe otvorenu i ravnopravnu igru. U II poluvremenu povukli su se skoro potpuno u odbrānu, tako da se za svo vrijeme izuzev par prodora igralo u bekovskom prostoru Doška Golman se pokazao kao veoma dobar i siguran. Za primljeni gol nije kriv. Bekovi obzirom da su imali dosta težak posao, dobro su igrali. Od ostalih igrača niko se nije isticao ni rđavom ni dobrom igrom, osim Lapene u foru, koji je pokazao odlike jednog klasnog igrača. Svi su igrači davali maksimum od sebe i zalagali se za dobar rezultat. Igrali su fer i dosta disclplinovano.

„Osvit“ je nažalost i ovoga puta razočarao. Istina da ih je pratio i dosta veliki peh pred protivničkim golom. U I poluvremenu odbrána je dala dobru igru dok se navala nikako nije mogla srediti. U II poluvremenu počeli su izvrsno i prosto opsjeli gol gostiju. U ovom dijelu igre upropašćene su mnoge idealne pozicije. Promašivalo se sa 3—4 metra pred golom, tuklo u ruke golmanu ili visoko preko gola. Ove brojne neiskorišćene šanše znatno su uticale na moral igrača, te su pred kraj igre svi popustili i igrali bez volje. Golman Fančević imao je veoma lak posao. Svega je par puta uhvatio loptu. Rončević I na beku je zadovoljio. Oštar u startu sa priličnim uspjehom je kočio nàvale gostiju. U I pol. na desnom beku igrao je Kacijan a u drugom Roščić. Oba su bila dobra. Mislimo ipak da bi to mjesto trebao zadržati Roščić, jer je odlaskom Kacijana iz navale ova mnogo oslabljena i skoro nemoćna. Half linija je takodjer zadovoljila, naročito u II pol. Hohberger iz rezerve na desnom halfu dao je dosta dobru igru. Jedino mu manjka dobar pregled igre, inače bi na tom mjestu mogao dobro poslužiti. Lijevog halfa igrao je igrač iz rezerve Belamarić i isto je tako prilično zadovoljio. Bizjak na centar halfu priličan. Njegov gol je bio vrlo lijep i efektan. Uopće odbràna je dala mnogo bolju igru nego navala. U I poluvremenu, dok je Kacijan igrao na beku, navala se nije nikako mogla snaći. U II poluvremenu već je terenski išlo mnogo bolje, ali se sva nadmoćnost svršavala u bekovskom prostoru gostiju. U nijednoj utakmici nisu propuštene tolike šanse kao u ovoj. Nekoje situacije su na jedan upravo vješt način upropašćene. Nàročito u prvoj polovini II poluvremena kada se neprestano igralo pred golom gostiju. Novi igrač u nàvali Butorac dobar je tehničar i ima smisla za igru samo je previše mek i dosta neaktivan. Inače su svi igrači u navali podbacili, najviše zaslugom Bege, koji je najveći broj šansa upropastio. Ovome je dosta doprineo i živ zid osam Doškovih igrača koji su se povukli u odbranu.

Timovi su izašli u slijedećim postavama :

„DOŠK“:

Strepački
Andrijić Vukorepa
Baričević Ožegović Reljić
Butunac Blašković Lapena Perišić
Kovačević

„OSVIT“:

Fančević
Kacijan (Roščić) Rončević I.
Hohberger Bizjak Belamârić
Rončević III. Butorac Bego Peričić
Roščić (Kacijan).

Jedini gol pao je u zadnjoj minuti I. poluvremena. Bizjàk dobija loptu i sa 10 m. neodbranjivo puca oštro u desni gornji ugao.

Sudio je potsavezni sudija iz Splita g. Šibić dobro, sa manjim greškama.

Publike je bilo prilično malo, a i onà je otišla razočarana pokazanom igrom „Osvita“.

Uspjela Sokolska Akademija

U subotu na veče održana je svečana sokolska akademija u spomen 700-godišnjice smrti sv. Save o čemu je opširno govorio brat prof. Zečević. Akademija je u svakom pogledu vrlo dobro uspjela — sve točke izvedene su vrlo lijepo. U programu je sudjelovalo M. F. D. „Kolo“ i mješoviti hor „Srbadija“ sa par pjesama.

Poslije ovoga odličnog programa uslijedio je ples koji je potrojao do duboko u noć.

Posjeta je bila odlična, tako dà je prostrana sala novog doma bila prepuna.

G. dr. Kumanudi u Šibeniku

U petak na veče doputovao je u Šibenik salonskim kolima bivši ministar i predsjednik Narodne skupštine gosp. Dr. Kosta Kumanudi sa suprugom i kćerkom u društvu generala gosp. Mitrovića. U subotu ujutro gosti su posjetili slapove Krke i razgledali grad. Istog dana prije podne gosp. Dr. Kumanudi primio je pretsjednika gradskog poglavarstva gosp. Marka Bačinića. U subotu po podne otputovao je u pravcu Zagreba.

Završetak antituberkulozne sedmice

Jučerašnjim danom završena je antituberkulozna sedmica. Pored predavanja gosp. Dr. M. Škarice, u nedjelju je održao predavanje u Radničkoj komori g. Dr. Srećko Poturica o temi: „O tuberkulozi kao najvećem socijalnom zlu“. Predavanje je bilo duže i vrlo lijepo. a slušaoci su bili isključivo radnici. Na kraju je između ostalog posvetio naročitu pažnju tuberkulozi i radničkim redovima i borbi protivu nje. Istog dana je gosp. Dr. Krešimir Trlaja održao lijepo predavanje o tuberkulozi u vatrogàsnoj stanici.

Radi što uspješnije propagande protiv tuberkuloze u nèdjelju je jedan hidroávion bacao letke iznad Šibenika i Biograda kao i svih mànjih okolnih mijesta, Osim toga prikazivaće se i nekoliko filmova o tuberkulozi. Sve ovo je inicijativa šibenskog odbora za organizovanje antituberkulozne sjednice.

Novi vozni red

izašao je ukusno opremljen iz štampe te je razaslat po gradu. Inkasirat će se po našem sakupljaču. Dobija se u tiskari E. Vitaliani i Sin po cjeni od 4 din. i u svim trafikama.

Pred otvaranje kupališta »Jadrija«

Naše lijepo kupalište „Jadrija“ otvoriće se na Duhove 9 juna. Parobrodić „Jadrija“ već je potpuno gotov. Mašine su mu uređene a korito je očišćeno i prefarbano. Na samom kupalištu u projektu je pored ostalog i uređenje putića od pristaništa do kabina. Taj put bi se morao malo podići, nasuti sitnim kamenjem i sā strane ograditi visokom betonskom ogradom. Za ovaj posao odobrena je pomoć od 9000 din. i čim se ova suma stavi na raspoloženje, pristupiće se radovima. Osim ovoga srušena je baraka u kojoj je do sadà bila smještena kuhinja, te će se podići jedna nova lijepo uređena.

Godišnja skupština zadruge kupališta „Jadrija“

U četvrtak 30 t. mj. u 10 sàti prije podne u prostorijama M.F.D. „Kola“, održaće se glavna godišnja skupština zadruge kupališta „Jadrija“ z. s. o. j. — Šibenik.

Predavanje g. Ivana Tavčera

Večeras će u Zemljoradničkoj čitaonici održati predavanje poznati predavač gosp. Ivan Tavčer o penzionom osiguranju privatnih namještenika.

Predavanje počima u 20 sati.

Proslava gospe od Karavađa u Tijesnu

U nedjelju je vrlo svečano proslavljen dan donošenja Gospe od Karavađa u Tijesno. Mase naroda iz okolice slegle su se oko crkve. Iz Šibenikà je agencija Jadranske plovidbe priredila nekoliko izleta.

Narod iz okolice u živopisnim nošnjama dolazio je u masama na cjelivanje i poklonjenje Gospi. Od samog jutra pa sve do kasno na večer bila je prepuna crkva i crkveno dvorište pobožnog naroda.

Nov časopis za vinogradarstvo - voćarstvo i baštovanluk

Izišao je iz štampe 5 broj „Vinogradarsko baštovenskog glasnika. List izlazi u Subotici jedamput mjesečno, pod uredništvem Vladislava Hirsla, akademskog diplomatskog višeg baštovana i glavnog sàradnika Andre Zorža, inž. agronoma. Odredjen je za najšire slojeve našega naroda, kao praktičan, lako razumljiv stručni časopis, te mu je i cijena vilo pristupačna: 24 dinara godišnje.

Uredništvo vrlo rado šalje zaintersovanim ugledne primjerke.

CIPELE

Moderne, ručno rađene po mjeri i tvorničke
uz najpovoljnije cijene.
Koža (kuram). — Nogometne lopte.
Torbe kožnate za spise i knjige
Ping-Pong. — Skautske potrebštine.
Popravci cipela svih vrsta.

Cijenik cipelama pomjeri

Ženske od Din 125 do 200—
Muške od Din 145 do 280—

Popravci cipela

Ženske poladjon (šjole)	Din	20—25—
„ „ i pete (take)	„	25—30—
„ pete (take)	„	4—7—
Muški polađon (šjole)	„	35—40—
„ „ i pete (take)	„	40—45—
Muške pete (take)	„	10—12—
Dječiji polađon i pete	„	15—25—

Činovnici i radnici 5 posto popusta.
ALEKSANDAR ANWEILER
trg. koža, cipela i športskih predmeta
SIBENIK (ul. Kralja Tomislava 4)

Budite pretplatnici „Nar. Tribune"

VLAHOV
OKREPLJUJUĆI ŽELUDAČNI ELIXIR
KUĆA UTEM. GOD. 1861
ZDRAVSTENI GORKI LIKER SVJETSKOG GLASA
Proizvadje jedino
R. Vlahov
SIBENIK

TEHNIČKI PRILOG

Nove auto-ceste u Njemačkoj

K otvorenju nove auto-ceste Reicha dne 19 maja o. g.

19 ov. mj. dogotovljena je i predata prometu prva državna auto cesta Frankfurt na Maini—Darmstadt, (sliku svečanog otvora vidili smo u prošlom broju). Time je dobilo prvo krunisanje jedno djelo, koje svakomu vrlo uočljivo dokazuje sa kojom se energijom nacional-socijalistička državà lati i najtežih zadaća te ih i oživotvori.

Jedva su prošle dvije godine odkad je Führer navjestio novi ogromni gradjevni program državnih autocesta a danas kreću se stotine hiljada ruku koje svakim danom ovo djelo približuju stvarnosti, koje zahvaljuje svoj skori opstanak najdubljoj želji Hitlerà i njegovom osobnom poticaju. Ova njegova zamisao bila je tako smiona i dalekosežna, da su je mnogi držali neprovedivo, dapače i u inozemstvu mnogi su se tom planu izsmjehivali. No svi oni biti će doskora drugog mijenja. Sa 370 km. tih cesta koje će se svršiti još ove godine, 1500 km u gradnji i daljnih 1500 km za koje je je izgradnja već odobrena, uspjeh ovog djela potpuno je osiguran.

Već 11 dana nakon preuzimanja vlasti, Führer prilikom otvorenja jedne automobilske izložbe daje prvi put izraz ideji državnih auto-cesta, na 1 maja 1933 g. (dan nacionalnog rada) objavio je taj projekt pred milijun nàroda a već 23 septembra 1933 g. nakon što je osnovano novo poduzeće „Državnih auto-cestà" kao ogranak poduzeća državnih željeznica, udario je temelj prve auto-ceste u Frankfurtu. Počelo se tàda radom sa 700 ràdnika a danas je zàposleno 93.000 radnika. koji broj će se tokom ove godine još povećati, ne računajući 150 000 naroda koji posredno u raznim kamenolomima i tvornicama na tom djelu sudjeluju. Ovi radnici pokrenuli su do sada 60 milijona m³ zemlje te izradili i ugradili 800 000 m³ betona, 900.000 m³ željeznog betona i 72.000 tona čelika. To su brojevi ogromnog značaja ovih radnja za gospodarstvo zemlje.

Ceste same izgradjene su kako slijedi: Za svaki od oba pravca stoji na raspolaganju jedna betonirana cesta od 7.5 m širine a razdjeljene su izmjenično uskom trakom trave, živice ili grma. Potpuno nedovoljno bilo bi obe ceste rastaviti samo jednom bojadisanom trakom. Osim toga ove ceste ne izgradjuju se kako bi ko mislio u potpuno ravnim smjerovima tobože za postignuće najveće brzine, već nà protiv, nigdje nije ravni smjer više od 6 km a potom slijedi neka krivulja a u svrhu da se šofer ne umara jednoličnošću nego uvjek stoji pozoran i oprezan. Trasa tih cesta tako je izabrana da ne smetà ljepoti krája odnosno da se sa ceste mogu nesmetano uočiti. Naravno sve druge ceste i putevi pa i željeznička pruge koje autocestu križaju moraju biti presvodjeni odnosno podsvojeni pa to zahtjeva izgradnju oko 10.000 mostova i mostića, od jednostavne podsvodjene seoske ceste pa do smionih mostova preko rijeka i kanala. Dovodnih cesta držav. autoceste ima samo u smjeru vožnje a prema veličini prometa u tom kraju, obično 4 na 100 km. Autoceste dozvolit će brzine, koje će bez daljnjeg omogućiti trajanje vožnje od 7 sati od Hamburga preko Berlina do Breslau-a, Berlin—Stettin 1·30 sàt, Dresden—Berlin—Rostock 5 sati it.d.

Tako će pojedinci dobiti nà vremenu i pogonskom materijalu a za cijeli narod znači ovo smanjenje daljine zbliženje - veću koncentraciju. Njemci sa sjevera i juga, istoka i zapada, politički već ujedinjeni, upoznati će se još bolje nego do sada. Tako će državne autoceste postati dalnjom vezom između njemačkog naroda, jedno djelo stvoreno ne samo za potrebe današnjice već kamen — svjedok nacionalsocialističke volje za izgradnju države.

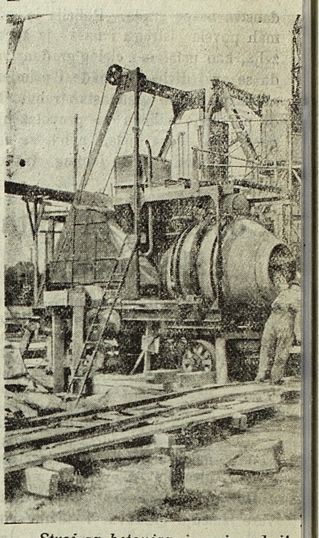

Stroj za betoniranje pri radnji

Historijski momenat
23 septembra 1933 dao je Hitler prvi udarac motikom na novoj državnoj auto-cesti Frankfurt—Darmstadt

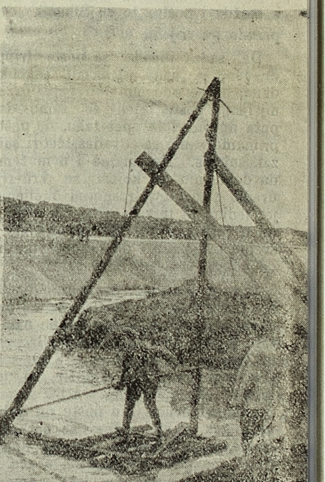

Naporan rad u blatu
U blizini Bremena gradi se nova autocesta, ali pošto je kraj močvaran to taj rad prestavlja veliku opasnost i napor za radnike.

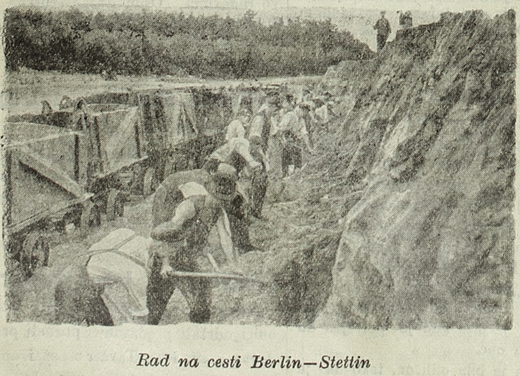

Rad na cesti Berlin—Stettin

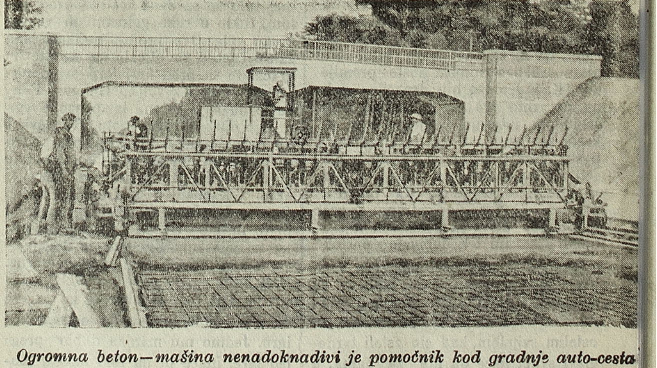

Ogromna beton—mašina nenadoknadivi je pomoćnik kod gradnje auto-cesta

Štampa i vlasništvo Dalm. Graf. Zavod Tisk. E. VITALIANI I SIN — Šibenik. Odgov. urednik. Hamilkar Vitaliani